

NAGYBÖJT 54–99.

Nagybőjtben elhallgatnak a hangszerek, véget érnek a táncos multságok. A fiatalság szerényebb szórakozási lehetősége ebben az időszakban a karikázás, körtánc járása a szabadban. A vajdasági karikázók sajátos formája a gombosi *tüsköm* és a doroszlai *csiraj* (VMND III. 213–226). A magyarkanizsai Losonc Istvánné szerint „nagybőjtbe nem volt egyáltalán táncmultság vagy zenés multság. Az nagyon tiltva volt. És hát a nagylányok meg a legények is csak valamivel szórakoztak! Így hát összementek vasárnap délután vagy szombat este, és hát játszottunk.”

A húsvétot megelőző, hamvazószerdával kezdődő negyven nap a kereszténység számára a bűnbánat ideje, amikor Krisztus kinszenvedésére és halálára emlékeznek. Pénteki napokon és vasárnap keresztúti ájtatosságot tartanak (55–58). Topolyán énekelve-imádkozva végigjárják a keresztek, felkeresik a kálváriát nagycsütörtök délutánján (Borus 1981, 39). Nagyböjt utolsó hete kiemelt jelentőségű. Ilyenkor napról napra felidézik a megváltó szenvedésének történetét: virágvasárnap Krisztus ünnepélyes bevonulását Jeruzsálembe, nagycsütörtökön az utolsó vacsorát, nagypénteken a kereszthalált, nagyszombaton a sírba tételt. Erről szólnak az egyházi népénekek, melyek a szentmiséken kívül is elhangzanak olyan helyi – a hivatalos énekeskönyvi alaktól ritmikában, díszítettségben és hangvételben eltérő – előadásmódban, amely a néphagyomány szerves részévé avatja őket. Begyökerezésüket segítette, hogy hosszú ideje használatban vannak, a vajdasági nagyböjti énekek zöme 16–17. századi eredetű. Többségüket az erősen vallásos Bácskerteszen gyűjtötték, de más falvakból is bőven vannak adatok. Bizonyos énekeket egész nagyböjtben szokás énekelni (59–64), másokat meg – az énekesek közlései szerint – a nagyhéten, vagy annak is csak meghatározott napjain (virágvasárnap 65–66, nagycsütörtökön 67–73, nagypénteken 74–90). A Mária-sírlmak (91–99) éneklése általános egész nagyböjtben, de kapcsolódhatnak kizárólag nagypéntekhez is. Az adatközlők erre vonatkozó megjegyzéseit minden esetben föltüntettük.

54. Hamvazószerdai ének

Parlando ♩ = 68

1. Mi gyar-ló em-be-rek, kik e föl-dön é - lünk,
Sok szo-mo-rú-sá-got és fáj-dal-mat é - rünk,

E vi-lág - nak ten-ge-rén e - vezünk.

2. Nincs nekünk e földön sehol nyugodalmunk,
Nincsen maradandó, bizonyos városunk,
Itt mindnyájan jövevények vagyunk. *Refr.*

3. Csak egyedül mennybe igyekezzék szívünk,
Ott készítettett el állandóság nekünk,
Munka után mi örökös bérünk! *Refr.*

4. Ne bízunk veszendő világi pompához,
Csalfa reményekkel teljes hiúsághoz,
Mely hasonló mulandó árnyékhoz! *Refr.*

5. Vétünkért a testet böjttel sanyargassuk,
Hív szolgálat alá szenvedéssel hajtsuk
És egészen Istenhez hódítsuk! *Refr.*

6. És midőn testünkől a tiltott étkeket
Megtagadjuk és a hiú örömöket,
Őrizzük meg a bűntől lelkünket! *Refr.*

Csóka, Jasura József (54) előénekes.

Kónya S., 1998.

A sirató stílussal is rokonságban álló, 17. századi egyházi népének (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 172, II. 80). Többek között karácsonyi és halottas (*Harc ember élete*) szövegekkel szokták énekelni, ismert négysoros változata: *Boldogasszony, anyánk*. Ez a hamvazószerdai szöveg: *Orgonahangok*, 519–520.

Variáns: 91. Mária-siralom, 179–XV. szentcsalád-járás éneke.

Dallamtípusa: Típuskatalógus II/9.

55. Keresztúti ének

Mikor jártuk a kálváriát azelőtt, akkor eztet mondtuk.

Dobradó, asszonyok.

Bodor A., Németh I., 2002.

17. századi keresztúti ének (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 188–189, II. 86), az egész magyar nyelvterületen ismerik, főként ezzel a szöveggel, negyven változatban. Szerémségi változatunk a közösségi díszített előadásmód kivételesen szép példája.

Variáns: a következő.

Dallamtípusa: Típuskatalógus IV/340. **Hangzó: 014.**

56. Stációs ének

Parlando ♩ = cca 88

1) 2) _____

1. Jé-zus szenvedé-séről, bű-nő-sök, em-lé-kez-zünk,

3) 1) 2) _____

Fájdalmas { Szűzanyjával ha-lá-lán ke-se-reg-jünk!
szentanyjával

1) 1) 4)

Szá-na-koz-va és zo-kog-va, fo-hász-kod-va

5) _____ (U) (U)

Szent ke - reszt - út - ra { men - jünk!
me - gyünk.

- 2a Halálra ítéltetik értünk az élet ura,
 Hogy számtalan bűnünkér ne essünk mi pokolra.
 Isten Fija ennyi kínra, keresztfára
 Adja magát halálra.
- 2b Halálra ítélteték érted az élet ura,
 Hogy számtalan bűnödért te ne essél pokolra.
 Egek ura magát kínra, csúf halálra
 Adja ama keresztfára.
3. Sebes, gyenge vállára nehéz keresztyét veszi.
 Köszönd, hogy bűn terhétől lelkedet így megmenti!
 Ó, enyhítsed, könnyebbítsed, ne terheljed
 Bűnnel Jézus keresztyét!
4. Sok kínzás miatt teste erőtől megfosztatik,
 A nehéz kereszt alatt arccal a földre esik.
 Jaj, nem szánják, sőt kacagják, lábbal rúgják,
 Kegyetlenül rángatják.
5. Jézus szívének kínja nagyobb, hogy anyját látja.
 Máriának hegyes tör a szívét átaljárja,
 Hogy Szent Fiját, szelid bárányt taszigálják,
 Ütik-verik, hurcolják.
6. Látván a gonosz kínozók, hogy Jézus elfárada,
 A kereszt-viselésre ereje elbágyada,
 Simont kéri, kényszerítik, fenyegetik,
 Hogy keresztyét hurcolja.
7. Szörnyen megmocsokolt képét hogy Veronika látja,
 Szíve rajta megesvén, kendőjét felajálja.
 Jézus reá képét nyomá, visszaadá,
 Hogy szívében hordozá.
8. Másodszor földre esik arccal, a szelíd bárány,
 Szent képét összetörvén foly a vér orrán-száján.
 Szent személye teljes vérrel, kékségekkal,
 Dagadozó sebekkel.

9. Jeruzsálēm lěányit vérbe borult szemekkel
Látván, hogy rajta sírnak, mēginté ez igékkal:
Ne sírjatok, hogy így láttok! Magatokat,
Fijajitokon sírjatok!
10. Harmadszor földre esik az elestek gyámola,
Ki bűnt bűnre szaporít, az ennek oka vala.
Ah, ne újítsd, ne szaporítsd, ne súlyosbítsd
Bűnnel Jézus kínjait!
11. Sebejihez ragadott ruháit lerángatják,
Szolgák nagy dühösséggel sebejít megújítják.
És megkékült sebejiből mindenfelől
Vér foly egész testéből.
12. Sok kalapácsütéssel kereszthez szegeztetik,
Sok bú nagy fájdalmával keze kiterjesztetik.
Ájul szíve, nincsen színe, szédül feje,
Vérbe borult szent teste.
13. Fügг már Jézus bűnödér kereszten fölfeszítve,
Ölelésedre mégis keze ki van terjesztve.
Szíve eped, szava reked, jaj, mint reszket!
Kínok közt meghal érted.
14. Fájdalmak tengerébe Márija szíve merül,
Látván, hogy Jézus teste vér és seb mindenfelől.
Ölben tartja, csókolgatja nagy zokogva,
Halálán sír bánkódva.
15. Nagy kínok hegyes tűre sérti Márija szívét,
Midőn a koporsóba tészik Szent Fija testét.
Hol a kincse, ott a szíve eltemetve,
Zokog és sír fölötte.
16. Jézus, ki miérettünk föláldoztad éltedet,
Mutasd be Szent Atyádnak értünk szenvedésedet!
Hogy sebejíd, vércseppjejíd, gyötrelmejíd
Eszközöljék üdvünket!
17. Itt jelen lenni hiszünk, leborulva imádunk,
Irántunk szerelmedér, Jézus, hálákat adunk.
Ó, jaj, szánjuk, bűnünk bánjuk, meg nem bántunk,
Szent áldásodat várjuk.
(Ism.) Ó, jaj, szánjuk, bűnünk bánjuk, meg nem bántunk,
Legyen áldásod rajtunk!

Döme Vincéné: Stációk ének. Ahogy bējött a nagybőjt, hamvazószerda, utána minden pēntēkēn dēlután három órákor [végezzük].

Zenta-Felsőhegy, Döme Vincéné Bálint Margit (71) 1–2a, 3–17. vsz.
Bácskertes, Guzsvány Imréné Urbán Verona (71) 1, 2b vsz.

Bodor A., 1994.
Bodor A., Németh I.,
Csizmadia A., Silling I., 2000.

A keresztút minden egyes stációjához egy-egy versszakot énekeltek, a két utolsó versszakot pedig a legvégén.

Variáns: az előző ének, lásd annak jegyzetét.

Döméné az énekléshez kiadványt használt (Lisieux-i kis Szent Teréz imakönyv. 3. kiadás. Szilágyi, 1944).

57. Keresztúti ének

Parlando ♩ = cca 160

1. Meg-jár - tuk már a szent ke-reszt - u - tat,

Me - lyen { szen - ve - dé Jé - zu - sunk ha - ladt.
a szen - ve - dő Jé - zus ha - ladt.

Ó, bár mi is úgy jár - hat - tuk vol - na

Jé - zus e - lőtt, hogy ez ked-ves vol-na!

2. vsz.

ossia →

2. A szent útnak tizennégy sírhelye
Legyen erekké [örökké] szívünkbe vésve!
Ó, bár mi is úgy járhattuk volna,
Isten előtt hogy ez kedves volna!

3. E szent utat előbb is ő járta,
Midőn vállán keresztjét hordozta.
Hogy fölvitte a Kálváriára,
Fölfeszíték őt a keresztfára.

4. Fájdalmas, szentséges Szűz Mária
A szent utat gyakorta megjárta,
Hol Szent Fia kinhelyét találta,
Letérdepelt, könnyekkel áztatta.

5. Kérjük mi is a fájdalmas anyát,
Kérje értünk szenvedő Szent Fiát,
Hogy fogadja kedvesen imánkat,
Most elvégzett búcsújárásunkat.

6. Az ő keserves kinszenvedése
Legyen lelkünknek üdvösségére,
Részeltesse a meghalt híveket,
A tisztító tűzben szenvedőket!

7. Dicsőség, imádás az Atyának,
Szentlélekkel áldott, Szent Fiának!
Tisztelet adassék Máriának,
Fájdalmas, szentséges Szűzanyának!

Bácskertes, Pető Györgyné Asztalos Erzsébet (77) 1–2. vsz.
Csóka, Jasura József (54) előénekes 1, 3–7. vsz.

Bodor A., 1990.
Kónya S., 1998.

A keresztútjárás (stációjárás) utolsó éneke.

16. századi dallam, melyet több mint 150 változatban gyűjtöttek a Kárpát-medencében különféle vallásos szövegekkel, mint halottas-, bűnbánati, böjti, búcsús- vagy esti éneket (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 36–37, II. 16). A Vajdaságban leginkább a *Gyászbáborult Isten csillagvára* szöveggel ismerik (81–85, vö. *Orgonahangok*, 576–578). A régi dallamtípus a népzenei új stílus mintájára kupolás dallamvonalú, visszatérő szerkezetű alakulatokat is kifejlesztett magából, főként a Felföldön és az Alföldön (a Vajdaságban: 58, 83–85, 150).

Variáns: 58. keresztúti, 80–85. nagypénteki, 150. havi boldogasszonyi ének.

Dallamtípusa: MTA népzenei gyűjtemény 10.032.0/1–3.

58. Keresztúti ének

♩ = 120

Meg-jár-tuk már a szent ke-reszt-u - tat,

Me-lyen a szen - ve - dő Jé - zus ha - lad.

Bár-csak mi is ott jár - hat-tunk vol - na

Jé-zus e-lőtt, hogy ez ked-ves vol - na!

Keresztútjárás után.

Szaján, Palatinus Péterné Fekete Katalin (82).

Kónya S., 2002.

Visszatérő szerkezetű dallam. Dallamtípusáról lásd az előző ének jegyzetét.

59. Nagyböjti ének

Parlando ♩ = cca 120

1. Le - hul - lott á Jé - zus vé - re

Á szent kő-részt - fá tö-vé - be

Drá - gá - lá - tos szent tes - té - ből,

Öt mál - sé - ges se - be - ji - ből.

2. 3. vsz. 2-4. vsz. 3. vsz.
ossia ossia

2. De a földbe nem máradták,
Mint piros rózsák, kinyílták.
Á szent ásszonyok felszedték,
A szent angyalok fölszedték,
Álázatosan tisztelték.

3. Jézus mondá az ányálnák:
Vidd fel mennyben Szent Átyámnak!
Keresztfámról befogadjá,
Mondjad, keresztfámról küldtem,
Télem [tőlem] kedvessen föltartjá.
Fogadja kedvessen tőlem.

4. Ez a világ drágá árát,
Sebejím kinyílt rózsájá,
Mit nagy fájdalmamban sziltem,
Véres kennyekkel enteztem [öntöztem].
5. Nincs már hátra, csak egy órád,
Elvégzédik minden munkád.
Kifogy a keserű pohár,
Mely világ kezdetétől vár.
Mely világkezdetétől rám vár.
6. Ádám keserű almája
Hozott e kínos halálra.
Jertek az én keresztfámhoz,
Üdvösségetek oltárához!
7. Boruljatok le előtte,
Szent Atyámhoz könyörögve!
Soha el ne felejtsetek,
Hogy meghaltam érettetek!
8. Üdvöz légy, Jézus szent vére,
Üdvösségünk drága bére,
Dicsőséges, öt mély sebe,
Üdvöz légy, egész szent teste!
9. Áldott légy, ó, szent keresztfá,
Szent áldozat szent oltára!
Rajtad az ártatlan Bárány
Drága kereszteddel kérünk,
Istennek feláldoztatván.
Nyisd meg az egeket nekünk.

Énekelni szoktuk nagyböjti időszakban, most is. Vasárnapi szentmise előtt.

Bácskertes, Janovics Jánosné Nagy Erzsébet (75) 1–4. vsz.

Buják Mihály (75) előénekes 1–9. vsz.

Kiss L., 1969.

Buják Mihály köznyelvi ejtéssel énekelt.

A szövegváltozatok részben a következő (60) énekre vonatkoznak.

Jézus vérét, melyet az emberiség bűneinek váltásául ontott ki, a hívek különösen tisztelik, ez volt egykor az Európa-szerte elterjedt középkori Grál-legenda alapja. A tisztelet újabb, személyes hangvételű megfogalmazást kapott népének-szövegekben.

A dallam 17. századi, szerepel a *Cantus Catholici* énekeskönyvben (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 70–71, II. 33). 33 változata ismert a Kárpát-medencében, legtöbb a Felföldön és az Alföldön. Leggyakrabban a *Királyi zászlók lobognak* kezdetű szöveggel éneklik, de más nagyböjti és halottas ének szövegekkel is.

Variáns: 60, 77–78.

Dallamtípusa: MTA népzenei gyűjtemény 18.301.0/0. **Hangzó: 015** (1–4. vsz. Janovicsné).

60. Nagyböjti ének

Parlando ♩ = 60

1. Le-hul-lott a Jé-zus vé - re

A szent ke-reszt - fa tö-vé - re

Drá-ga - lá - tos szent tes-té - ből,

Öt mélysé-ges se-be - i - ből.

További szövege az előző ének 2–9. versszaka szövegvariánsokkal.

Egyházaskér, Pópity Péterné Losoncz Erzsébet (75).

Kónya S., 2002.

Variáns: az előző ének, lásd annak jegyzetét.

61. Nagyböjti ének

Poco rubato ♩ = 120

1. Hoz-zá - tok mennyeji ki-rá - lyi szé - kem-ből,

Bű-nös hí-vek, jöt-tem buz-gó sze - rel-mem-ből.

Jöt-tem Szent A-tyámnak kegyes tet - szé-sé-ből

És a Szent-lé-lek-nek egy-gyes ér-tel-mé-ből.

2. 3. vsz. 2. vsz.

2. Jöttem, hogy e világ adófizetője
Leszek Szent Atyának békességszerzője.
Amint a próféták felőlem szólának,
Leszek megrontója ördög hatalmának.

3. Értetek születtem Juda Betlehemben,
Célom szerint lévén már Jeruzsálemben.
Az ó törvény helyett új törvényt szerzettem,
A végső vacsorát ottan elvégeztem.

Bácskertes, Buják Mihály (75) előénekes.

Kiss L., 1969.

16. századi, német eredetű, ugyanakkor a sirató népdalstílussal is rokonságot tartó egyházi nép-ének (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 78, II. 38). Ismertebb szövege *Ó, édes Megváltóm, ne nézd bűneimet*. Az egész magyar nyelvterületen sok változatban ismert, gazdagon variálódó dallam, többnyire halottasének.

Dallamtípusa: Típuskatalógus II/3. **Hangzó: 016.**

62. Nagyböjti ének

♩ = cca 120

1) —

1. Kér-lek, ó, em - be-ri nem-zet,
Hall-gasd meg én be-szé-de-met!

3

Hall-gasd meg üd - vö-zí - tő-det,

2) —

En-gem, a te te-rem - tő - det!

1) 2)

3–5. vsz. 2–5. vsz.

2. Én teéretted születtem,
Érted e világra jöttem.
Mégis tőled megölettem,
Keresztfára ítéltettem.

3. Én éretted Szent Atyámat
Elhagytam én országomat,
Elhagytam sok angyalimat,
Számptalan sok szolgálímat.

4. Én a Getszemáni-kertben
Érted voltam félelemben
És borzasztó gyötrelemben,
Nagy fájdalmak tengerében.

5. Szívem ott igen dobogott,
A halál előttem forgott.
Véremtől a föld megázott,
Mint piros rózsza, úgy látszott.

Nagybőjtbe szoktuk énekelni, mise előtt.

Bácskertes, Buják Mihály (75) előénekes.

Kiss L., 1969.

18. századi, kis hangterjedelmű dallam, változatainak többsége – a bácskertes adatoktól eltérően – újévi és karácsonyi ének (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 138–139, II. 67).

Variáns: a 65. virágvasárnapi ének, ugyanő énekelte.

Dallamtípusa: Típuskatalógus III/139.

63. Nagybőjti ének

♩ = cca 160

1. Lá-bad-hoz, Jé - zu-som, le - bo - ru - lok,

Szent ke-reszt-fád a-latt mé-lyen sí - rok.

Lá-tom, szent kar - ja - jid ki-nyúj - tot - tad,

Hogy en - gem meg - ö-lelj, azt a-kar-tad.

2. Kínoktól tested meg van gyötörve,
Szentséges testedet megvérezve.
Lándzsával oldalad általverve,
Keresztre lábajid felszegezve.

Bácskertes, Dienes Pál (67) előénekes.

Bodor A., Németh I.,
Csizmadia A., Silling I., 2000.

18. századi dallam, *Előttem, Jézusom, leborulok* szöveggel szerepel a *Bozóki énekeskönyv*ben. Összesen 15 változatát gyűjtötték a Felföldön, az Alföldön és Erdélyben. Bácskertesben az énekeskönyvi alakhoz képest (*Hozsanna*, 143, *Éneklő Egyház*, 207) erősen átformálva, a népzenei új stílus mintájára ABBA szerkezetűvé átalakított változatban éneklük.

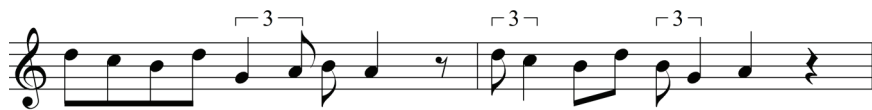
Dallamtípusa: Típuskatalógus IV/188. **Hangzó: 017.**

64. Nagyböjti ének

Parlando ♩ = cca 80

1. Üd-vözlég, ó ke-gyes a-nya, hét-fáj-dal-mú Má-ri-ja!
Fe-ke-te gyásszal be-bo-rult ra-gyo-gó, fé-nyes nap-ja.

Jaj, mert Szent Fi-ját si-rat-ja, ö-lé-ben hal-va tart-ja,

Jaj, már el - á - jult fe - let - te, ke - zé - vel nem fog - hat - ja.

2. Szemeiből a sok könnye, mint a patak, úgy folynak,
Halva fekvő Szent Fijára, jaj, sűrűen hullanak.
Szent sebeit mosogatja, szomorúan csókolja.
Hétfájdalmú Szűz Mária elájult bánatában.

Bácskertes, Dienes Pál (67) előénekes.

Bodor A., Németh I.,
Csizmadia A., Silling I., 2000.

Újabb időben keletkezett, népies dallam. Húsz változatban gyűjtötték a Kárpát-medencében különféle vallásos – búcsúének, vagy szentsalád-járáshoz, rózsafüzér társulati ájtatossághoz kapcsolódó – szövegekkel.

Variáns: 179-V, 180-IX. szentsalád-járás éneke.

Dallamtípusa: MTA népzenei gyűjtemény 15.039.2/0.

65. Virágvasárnapi ének

♩ = cca 63

1. Üd-vöz-lég, drá - ga ki - rá-lyunk,
Sze-rel-mes, é - des Jé - zu-sunk!

Í - me, mind-nyá - jan u - ra-lunk,

Nagy kint lá - tó, szép Jé - zu-sunk.

2. Szenvedésednek helyére
Pompával mészh, mint a mézre.
Édes Jézus, nézz népedre,
Töröld vétkét, vidd örömré!

3. Amikor számárra ültél,
Testinknek zablát vetettél.
Szeretettel minket néztél,
Hogy pokoltól megmentenél.

Énekelni szoktuk virágvasárnap a szentmise előtt.

Bácskertes, Buják Mihály (75) előénekes.

Kiss L., 1969.

Variáns: 62. nagybőjti ének, lásd annak jegyzetét.

66. Virágvasárnapi ének

Parlando, rubato ♩ = cca 60

1. Mi - ko - ron Jé - zus Je - ru - zsá - lem - ben

Kö - ze - lí - tett vol - na

Két ta - nít - vánnyal, Il - jen képpen szó - la:

2. 4. 7. vsz. 3. vsz. 3. 6. vsz. 3. vsz. 6. 7. vsz.

2. Ez közel való
Kastélyban – úgymond –
Ti menjete el bé,
Ahol találtok
Egy szamarat kötve.

3. Azon szamarat
Az ő vemhével
Hozzátok el nékem,
Hogy teljesedjék
Az Írás felőlem.

4. Azt feleljétek,
Hogyha valaki
Kérdezne titeket,
Hogy van az Úrnak
Szüksége [szüksége] ezekre.

5. Elmenvén azért
A tanítványok
Mind megcselekezek,
Miként parancsolt
Vala Jézus nekik.

6. Midőn elhozták
Szamárt vemhéstől,
Ruhájok rátevék,
És őtet felül
Reája ülteték.

7. A sereg pedig
Leterítette
Ruháját az uton,
Hogy tisztességgel
Menne ő azokon.

8. Némelyek pedig
Fákról ágakat
Letördelnek vala,
És elteríték
Előtte útjára.

9. A sereg pedig,
Mely elől megyen
És amely követi,
Kijáltják együtt
Ezen szókat neki:

10. Dávid fijának
A magasságban
Nagy hozsanna légyen!
Áldott, aki jő
Hozzánk Úr nevében!

Bácskertes, Gábor József (71) előénekes 1–5. vsz.,

Koleszár József (59) 6–10. vsz.,

Janovics Jánosné Nagy Erzsébet (75) 1–5. vsz.

Kiss L., 1969.

Janovicsné éneklésének apróbb eltérései és a rá jellemző tájnyelvi szövegejtés nincsenek jelölve.

16. századi, ismeretlen eredetű egyházi népének, melynek alacsony dallamjárása a magyar népzenei hagyománytól idegen (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 60–60, II. 29). Valószínűleg éppen ezért kevés változatban találták meg a gyűjtők. A Vajdaságban csak Bácskertesben ismerik ezzel az újabb, Jézus jeruzsálemi bevonulását részletező, ponyvai szöveggel, valamint adventi énekként (169).

Dallamtípusa: Típuskatalógus III/185.

67. Nagycsütörtöki ének

Rubato ♩ = 72–76

1. Az u - tol - só vég - va - cso - rát Jé - zus mēg - ě - vé

Ěgy - be - gyűlt ta - nít - vá - nyi - val, És ek - kép - pen be - szé - lé:

2. Sze-rel-me-sim, vi-gyáz-za-tok,

És ve-lem szo-mor-kod-ja-tok, i-mád-koz-za - tok,

Mert el - kö - zel - get az ó - ra, hogy el kell vál - ni,

A ke - se - rű - ség po - ha - rát ne-kém ki kell ü - rít-ni.

10. vsz. 10. vsz.

4. vsz.

3. Pétert, Jakabot és Jánost

Magához vette,
És nagy félelémmel mēnt ő
Az Olajfák hegyére.

4. Mig ő érzi a fájdalmat,

Tanítványi elmaradtak és elaludtak,
Őtet pedig a réttégés szörnyű fájdalma
Körülfogta, mert érzi, hogy mily szörnyű lesz halála.

5. Leszáll hozzá vigasztalni

Az ég anyala,
És lőn az ő verejtéke,
Mint a vizek folyása.

6. De jó Judás, az áruló

A dühös néppel,
Jó mestérjét eladta az
Átkozott csók jelével.

7. Az ellenség rőjätörve,
Kötelekkel męgkötözve, összekötözve
Elhurcolták a főpapnak palotájába,
Ahol egy hű tanítványa háromszor męgtagadta.
8. Bársonyszékben ül Pilátus,
Jézus is ott áll
A dühös nép között, mind egy
Összetört lilijomszál.
9. Pilátus męgmosta kezét
Drága edénybűl.
Mondá: Én ártatlan vagyok
Az igaznak véréttől.
10. A nép vétkesnek találja,
De rája nem bizonyíthatja az ártatlanra,
Aki jaz egekből leszállt, az emberek között talált keserű halált.
Örvend és vigad a pokol, sir a męnnyország,
És a világ męgváltója emeli a kęrésztfát.
11. Vigyázzatok mindęn szóra,
Mert nemsoká üt az óra, eljő ítélni!
Boldog, akit ébręn talál, ha jő éjféلكor.
Átviszęn a nyugalomba, alant marad a pokol.
12. Míg feljön a piros hajnal,
Vigyázzon ránk az őrangyal égi karokkal!
Az Úr Jézus küldje hozzánk őrzőangyalát,
Adjon Isten mindnyájunknak csęndęs, boldog éjszakát!

Hertelendyfalva, Kovács Júlia (80).

Kiss L., 1966.

A 3., 5–6., 8–9. versszakot az 1. vsz. dallamára énekelte, a 4., 7., 10–12. versszakot a 2. versszakéra.

Kanásztánc ritmusú, moll pentachord dallam. Formája változékony, szótagszám-szerkezete egyazon éneken belül is különbözhet. Az egész nyelvterületen ismerik, összesen negyven variánsát gyűjtötték. Vallásos szövegek kapcsolódnak hozzá – nagybőjti, karácsonyi, rózsafüzér társulati, esti ének –, templomi használatáról nem tudunk.

Variáns: 96. Mária-síralom (8-5-8-7 és 8-8-5-8-7 szótagos), 178-IX. szentcsalád-járás, (8-5-8-7 és 8-8+5-8+5-8+7 szótagos), 180-II. szentcsalád-járás (8-6-8-6 szótagos), 183. szentcsalád-járás (8-5-8-5 szótagos), 249-II. betlehemes (8-6-8-6 szótagos versszakokkal). Dúr hangsorú változat: 180-VI. szentcsalád-járás.

Dallamtípusa: MTA népzenei gyűjtemény 18.320.0/0. **Hangzó: 018.**

68. Nagycsütörtöki ének

Parlando, rubato ♩ = cca 104

1. Ó, Szűz, hét fáj-dal-mid, jut - nak e-szem - be si-ral-mid,

El - ső szenvedé-sid, volt szív-bé - li tö-re-dé-sid,

Mi-dőn ész - re-vet-ted, va - ló-ban ér-tet-ted,

Hogy fi-jad kín-já - nak, ha - lá - lá - nak

I - de - je kö-ze-lít, mind-e-zek-nek láttad je-lét.

2. Másodszor szívedet, nagy bánat sérti lelkedet,
Midőn eladatott fiad, Jézus megfogatott.
Kegyetlen zsidóktól, gonosz hóhéroktól
Kötözve vitetett, üldöztetett.
Ó, mely könnyhullatással siránkoztál zokogással!

Bácskertes, Buják Mihály (75) előénekes.

Kiss L., 1969.

17. századi dallam (RMDT II. 250), melynek népi változatai nem szerepelnek az MTA népzenei gyűjteményében. Bácskerteszen szentcsalád-járáskor is szokták énekelni (179-I.) erősen átalakítva, leegyszerűsítve. A *Hozsanna* énekeskönyvben *Mária, Szűzanya Názáretből indul útnak* kezdetű szöveggel szerepel.

69. Nagycsütörtöki ének

Parlando ♩ = 60

1. U-runk menvén O-laj-fák he-gyé-re,

Ot-tan e-sék ál-dott két tér-dé-re.

Szent any-já-nak, hogy len-ne ked-vé-re,

Mondván, így szól engesz-te-lé-sé - re:

2. Rakva vagyok véres izzadással,
Félelemmel és szorongatással,
Mindhalálíg nagy szomorúsággal,
Betöltöttem lelki bágyadtsággal.

6. Jó szőlőmnek én választottalak,
És mint szőlővesszőt plántáltalak.
Gyermekemnek téged fogadtalak,
Ellenségtől megoltalmaztalak.

3. Láttuk immár, nincsen ékessége,
Úr Jézusnak változó szépsége.
Szent testének lett nagy veresége,
Úgy bánt vele zsidók dühössége.

7. Urunk Jézus most körülvétetik,
Mint ártatlan bárány, megköttetik,
Hóhéroktól halálra vitetik,
Magas hegyre fel is vezetetik.

4. Régtől fogva kik velem valának,
Jó barátim engem elhagyának,
Tanítványim tőlem távoznak,
Álnok zsidók reám rohanának.

8. Jeruzsálem, lásd veszedelmemet,
Felébredvén hadd el sok vétkeket!
Változtasd meg szép öltözetedet,
Engeszteljed kegyes Istenedet!

5. Végóráján urunk halálának
Csuda dolgok földön láttatának,
Mert falai templom kárpitjának
Megrepedvén kettészakadának.

9. Ó, én népem, indulj fájdalomra,
Bús ügyedben gerjedj siralomra!
Tekints, kérlek, kegyes jóvoltodra,
Légy már nekem vigasztalásomra!

Csóka, Jasura József (54) előénekes.

Kónya S., 1998.

A legrégebb magyar egyházi népénekek közé tartozik (*Magyarország zenei története* I. 466–467, II. 309, 313), strófászerkezete Vásárhelyi András *Angyaloknak nagyságos asszonya* kezdetű énekével (1508) egyezik. Népi változatai valamennyi dialektusterületen ismertek, főként nagyheti, halottas és Mária-ének szöveggel (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 34–35, II. 15).

Dallamtípusa: Típuskatalógus III/158.

70. Nagycsütörtöki ének

Parlando, rubato ♩ = cca 72

1. Ki-ter-jesz-ti az éj szár-nyát az O-laj-fa-hegy fe-lett,
A-mel csendes fo-hā-szā-ra az ég és föld meg-re-meg.
- Atyám, hogy-ha le-het-sé-ges, műl-jék el e kín-po-hár,
Legyen, kér-lek, e-lég-sé-ges e ve-rej-ték ár-ja már!

1) 2) 3a) 3b) 4)
4-6. vsz. 2. 4. vsz. 3. vsz. 6. vsz. 2. 3. vsz.

2. Erős fohász Krisztus ájkān, szívszaggató hāngjā volt.
Megindulna a ké [kő] rajta, arca halvány, mint a hold.
- Atyām, fíjād halni készil, bár félelem borzogāt,
Az ellenség vad kezéből kivāltom képmāsodāt.
3. Ānyām, ānyām, ha te tudnād, hogy hālālra megy fíjād,
Mél gyāszomāt megsiratnād, elājulnāl kín mījātt.
Ānyām, legyen telt vigasszal szíved azon éjjelen!
Nincs, engem, ki megvígasztal, nincsen senki itt velem.

4. Látja lelkem a keresztet, mely a kín átkával áll,
Szívem, lelkem remeg, reszket, gyeter [gyötör] a nagy fájdalom.
Lelkem elé itt lebegnek vasszög, dárda ostoni,
Láttára e kínszereknek verejtékem már csorog.

5. Az olajfák hogy ezt hallják, siratják az Átkotót,
Lehajolnak, meggyászolják fényes hold, a csillagok.
Elhagyták őt, mint egy árvát. Ó, hol vagytok, emberek?
Csak a vadak, sziklák szánják azt, ki értink kesereg.

Bácskertes, Pető Györgyné Asztalos Erzsébet (77).

Bodor A., 1990.

Nagybőjti variáns: 87–88, 99.

Dallamtípusáról lásd az 52. farsangi ének jegyzetét.

Szövege: *Orgonahangok*, 563–564.

71. Nagycsütörtöki ének

♩ = 60

1. A-tyám, hogy-ha le-het, múl-jék el e po-hár,
Ha-lál gyöt-rel - mé-vel mert mēg-tölt - ve van már.
Az O-laj-fák he-gyén resz-ke-tő ke-bel-lel
Így só-haj-tott Jé-zus ször-nyű fé-le-lem-mel.

2. Midőn maga előtt meglátta a halált,
Rémitő szárnyával midőn melléje szállt,
Rettegés fogta el annak látásától,
Leroskadt, s verejték hullott szent arcáról.

Székelyleve, hét asszony.

Kiss L., 1969.

A *Cur mundus militat* kezdetű középkori kanció dallama, mely rokonságban áll 16. századi históriás és egyházi énekekkel. A 17. századi *Cantus Catholici* énekeskönyvben jelent meg nyomtatásban (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 82, II. 39). Különböző halottas szövegekkel szokták énekelni a Dunántúlon, a Felföldön és az Alföldön. Ezt az egyetlen bukovinai székely változatát a Vajdaságban gyűjtötték, melynek csoportos előadása arra mutat, hogy erősen begyökerezett a hagyományba. Harmadik sorának különlegesen magas indítása egyedi megoldás.

Variáns: a 49–50. bőgőtemetés.

Dallamtípusa: MTA népzenei gyűjtemény 12.045.0/0.

Ugyanez a szöveg másik dallammal: 72. **Hangzó: 019.**

72. Nagycsütörtöki ének

♩ = 58

1. Atyám, hogy-ha le-het, mül-jék el e po-hár,

Ha-lál gyöt-rel-mé-vel mely megtölt-ve van már.

Az O-laj-fák hegyén rész-ke-tő ke-bel-lel

Így só-haj-tott Jé-zus ször-nyű fé-le-lemmel.

2. vsz. →

2. vsz. = 71. sz. 2. vsz.

Hertelendyfalva, Kovács Júlia (80).

Kiss L., 1966.

19. századi, népies egyházi ének változata, mely a dúr dallamtípus szokásos, záróhang alatti fordulatait nagyrészt elkerüli, és így az idegen eredetű dallamot a népzeneinkre jellemző ízléshez közelíti.

Dallamtípusáról, variánsokról lásd a 157. kisasszonyi ének jegyzetét.

Ugyanez a szöveg másik dallammal: 71.

73. Nagycsütörtöki ének

Parlando ♩ = 63

1. Kö-vet - ke-zen - dő ha-lá - lát,

Lát - ván Jé - zus vég - ó - rá - ját,

Me-lyen vi-lág - ból mé - ne néz - ni Aty-ját,

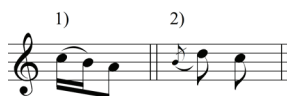
Ta - nít - vá-nyihoz, hív szol - gá-ji-hoz,

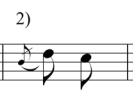
Hogy sze-re-te - tét mu-tat - ná ked-vét

E-gész hol-tá-jig, é - le - te fogy-tá-jig.

3. vsz.

2. vsz.

2. Hogy a vacsorát végezé,
Ruháját róla leteszé,
Egy keszkenővel magát átövedzé.
Rézmedencében vizet töltetett,
Kezdé fíjají lábajit mosni,
És keszkenővel törölni, csókolni.

3. Midőn Péterhez jött volna,
 Hogy ő lábajit is mosná,
 Péter mesterét eképpen szólítá:
 Azt nem engedem, nem is cselekszem,
 Hogy megmosd lábom vagy egyéb tagom,
 Előttem magad kegyessen meghajtsad!
4. Mondá néki Jézus szépen:
 Ha ezt nem engeded nékem,
 Nem leszen részed országomba vélem.
 Ezen szavára Péter azt mondá:
 Nem csak lábajim avagy kezéjím,
 De még fejem is, mosd egyéb tagom is!
5. Midőn Jézus elvégezé,
 Ruhájit róla leteszi,
 Tanítványinak e szókat felelé:
 Amit láttatok, most tanultatok,
 Azt műveljétek, cselekedjétek
 Egymásotoknak jelére példámnak!

Ezt az éneket nagycsütörtökön végezzük stációjázásra.

Bácskertes, Buják Mihály (75), Gábor József (71) előénekes.

Kiss L., 1969.

A 17. századi, különleges formai felépítésű, plagális dúr hangsorú, barokk dallam a magyar zenei néphagyománytól meglehetősen idegen (*Cantus Catholici*), mégis meghonosodott, ha nem is nagy számban. Erdélyben, Bukovinában és a bácskai Duna mentén gyűjtötték változatait különféle vallásos szövegekkel (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 184, II. 84).

Dallamtípusa: Típuskatalógus III/156.

74. Nagypénteki ének

Parlando, rubato ♩ = 84

1. Én nem-ze-tém, zsi-dó né-pem,

Të-el - le-ned mit vé-tët-tem,

Hogy tő - led ha - lált szenvedtem?

Fe-lelj még im - már én - ne-kém!

2. Én tégedet Egyiptomból
Kihoztalak nagy rabságból.
Të engem kedves hazámból.
Kivértél a szent városból.
Kivértél a szent városból.

3. Egyiptomból kimentédben
Nyilást tettem a tengérben.
Të mellemet megnyitottad,
Lándzsával vérém ontottad.
Lándzsáddal vérem ontottad.

4. A pusztában itattalak
És mannával tápláltalak.
Engem epével itattál,
Të epével itattál meg,
Mérges ecettel kínáltál.
És ecettel kínáltál meg.

Gombos, Nemes Gáspárné Vince Katalin (54) 1–4. vsz.
Rábé, Dobróka Györgyné Pópity Teréz (84) 1–2. vsz.

Kiss L., 1940.
Bodor A., 1997.

Gomboson Jézus sírjánál éneklük.

Az egész magyar nyelvterületen ismert egyházi népének (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 126–127, II. 61–62). Szövege a 17. századi *Kájoni Cantional*éban, kottás feljegyezése a *Deák-Szent-es-kézirat*ban szerepel (1774). Azon kevés népénekeink egyike, amely a régi, keleti eredetű, ereszkedő pentaton népdalstílussal tart rokonságot, bár német forrásai is ismeretesek. Dallamvonalában, felépítésében különösen közel áll egy pentaton kvintváltó pásztordal típushoz (MNT VIII. XLV. típus), míg diatonikus hangsora, szekundmozgásos dallamvezetése attól eltér.

Variáns: a 75–76. nagypénteki ének.

Dallamtípusa: MTA népzenei gyűjtemény 18.025.0/0.

75. Nagypénteki ének

Parlando, rubato ♩ = 92–104

1. Én nem - ze-tēm, zsi - dó né - pem,

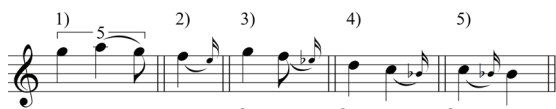
Të-el - le-ned mit vé - tēt-tem,

Hogy tő - led ha - lált szen - ved-tem?

Fe-lelj mēg im - már én - ne-kēm!

ossia

ossia

2. vsz.

2. vsz.

2. vsz.

ossia

ossia

2. vsz.

ossia

2. vsz.

2. vsz. = 74. sz. 2. vsz. szövegváltozattal.

Gombos, Pekány Istvánné Kálóczi Éva (76),
Görög Ferencné Szobonya Apollónia (80).

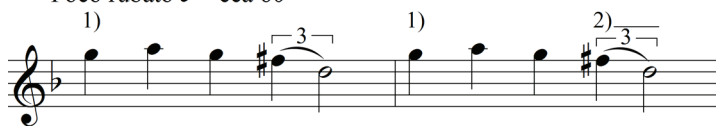
Kiss L., 1961, 1964.

Variáns: a 74, 76. nagypénteki ének.

Dallamtípusáról lásd a 74. nagypénteki ének jegyzetét.

76. Nagypénteki ének

Poco rubato ♩ = cca 60

1. Én nem - ze - tem, zsi - dó né - pem,

Te - el - le - ned mit vé - tēt - tem,

Hogy tő - led ha - lált szen - ved - tem?

Fe-lelj meg im - már in - ne - kem!

ossia ossia ossia 2. vsz. ossia ossia

2–4. vsz. = 74. sz. 2–4. vsz. szövegváltozatokkal.

5. Ellenséged én megvertem,
A fáraót elvesztettem.
Te ostorral verted testem,
Talpig vérbe elkeverted.

6. Én Kánaán dús földjére
Bevittelek nagy bőségre.
Te Golgota zord hegyére
Vittél engem szenvedésre.

7. Én szőlőmbé ültettelek,
Szép esőssel öntöztelek.
Jó gyümölcsöt nem termettél,
Latrok közé feszítettél.

Gombos, Farkas Imréné Kámán Anna (55),
Suhajda Sándorné Galambos Mária (59) 1–2. vsz.
Feketető, Kéri István (60) 1–7. vsz.
Csóka, Jasura József (54) előénekes 1–7. vsz.

Kiss L., 1969.
Kónya S., 2001.
Kónya S., 1998.

Jasura József hajlítások nélkül énekelte.

Variáns: a 74–75. nagypénteki ének.

Dallamtípusáról lásd a 74. nagypénteki ének jegyzetét. **Hangzó: 020** (1–2. vsz. Farkasné, Suhajdáné).

77. Nagypénteki ének

Parlando ♩ = 60

1) _____

1. Ki - rá - lyi zász-lók lo-bog - nak,

Fény-lik tit - ka ke-reszt-fá - nak,

2) _____

Min az é - let meg - ö - le - tett,

3) _____

S ha-lá-lá-val nyert é - le-tet.

2. Vérrel, vízzel foly oldala,
Mit megsebesített vala
Bűneink éles dárdája,
S így mosogat annak árja.

3. Ím, betelt, amit hirdete
Dávid királynak éneke,
Melyben jövendölt, így szólván:
Uralkodik Isten a fán.

4. Áldott fa, mely e nagy király
Szent vérében ragyoghattál!
Jeles gyökér, hogy törzsöke
Ily szent tagokhoz érhető!

5. Boldog fa, lelkünk zálogát,
Mely karjaidra felfogád,
S minket kimentve megtöréd
Lelkünk halálos ellenét.

6. Ó, szent kereszt, reménységünk,
 Üdvöz légy, mi békességünk!
 Nyerj a híveknek malasztot,
 Bűnösöknek bocsánatot!

Feketető, Kéri István (60).
 Csóka, Jasura József (54) előénekes.

Kónya S., 2001.
 Kónya S., 1998.

Nagybőjtői variáns: 59–60, 78.
 (Hasonló ének másik nagybőjtői szöveggel: Kónya 2004, 83.)
 Dallamtípusáról lásd az 59. ének jegyzetét.
 Szövege: *Orgonahangok*, 575–576.

78. Nagypénteki ének

♩ = 54

1. Ki - rá - lyi zász - lók lo - bog - nak,
 1) Fény - lik tit - ka 2) ke - reszt - fá - nak.
 Min az é - let meg - ö - le - tett,
 Ha - lá - lá - val nyert é - le - tet.
 1) 2)
 2. vsz. →

2. Kit megsebesített vala
 Bűneink éles dárdája,
 Vérrel s vízzel foly oldala,
 Hogy lelkünk szennyét lemossa.

Szilágyi, Balogh Andrásné Illés Julianna (48), Deák Mátyásné Sebők Etelka (49),
Erdősi Jánosné Szöllősi Etelka (39).

Kiss L., 1969.

Nagybőjti variáns: 59–60, 77.

Dallamtípusáról lásd az 59. ének jegyzetét. **Hangzó: 021.**

79. Nagypénteki ének

Parlando ♩ = cca 96

1. Ké-szül a mennyország gyászme-nyeg-ző-re,

Mert az Is - ten Fi - ja megy es - kü - vő - re.

Vál-lán a ke-reszt-fa a nász - á - gya,

Ké-sé-rik a ma - gas Gol-go - tá - ra.

2. 4. vsz. 2. vsz. 2–4. vsz. 3. vsz. 2. vsz.

2. Indul már utánna ja zsidó násznép,
El is van készülve harminckét hóhér.
Vőlegény a Jézus, Isten Fija,
Szomorú menyasszony a Szűz Mária.

3. Felért a nagy hegyre ja gyászos vőlegény,
Szomorú nyoszolyók ötet késérvén.
Atyám, szent lelkemet szent kezédbe,
Mert elfáradtam a mennyegzőbe.

4. Poharat készítik erős epével,
Hogy igya meg Jézus, úgy készüljön el.
Mert már készen várja a nászágya,
Le van fektetve ja gyász-keresztfa.

Gombos, Rumi Lászlóné Fink Rozália (72).

Kiss L., 1969.

16. századi históriás énekek rokonsági körébe tartozó dallam (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 22–23, II. 9), melyet a Dunántúlon, a Felföldön és az Alföldön ismernek históriás és koldus-énekként, egyházi énekként és lakodalmi szertartás énekeként (MNT III/A 587, 588).

Variáns: 92. Mária-siralom.

Dallamtípusa: Típuskatalógus III/31. **Hangzó: 022.**

80. Nagypénteki ének

Poco rubato ♩ = 152

1. Mint a bá-rány, ha mēgy vesz-tő - hely - re,

Nin-csen vé - rēs bosz-szú - ra he - vül - ve,

Úgy mēgvál-tónk, ha - bár vér - zik szi - ve,

Szent sze-rel-me an - nál job-ban é - ge.

2. Panaszokra száját nem nyitotta,
Áldozatát szelíden mutatta,
S mint Ábélé, tisztán szállott lángja,
Kedvvel vevé mēnnyei Szent Atyja.

3. Az ő népét Jézus úgy szerette,
Életünkért életét lētette.
Adósságunk törölte szent vére,
Ekképp nyílt nekünk út az égbe.

Gombos, Nemes Gáspárné Vincze Katalin (59),
Nemes Gáspár (64).

Kiss L., 1940.

Gyűjtői megjegyzés: Nagypénteken és virágvasárnap éneklik.

Nagypénteki variáns: 81–85.

Dallamtípusáról lásd az 57. keresztúti ének jegyzetét.

Szövege: *Orgonahangok*, 590–591.

81. Nagypénteki ének

♩ = 108

1. Gyász - ba bo - rult Is - ten csil - lag - vá - ra,

Függönyt vonynak mennynek ab - la - ká - ra.

Meg - halt, meg - halt a szep - lőt - len Bá - rány

Vér - től á - zott szent kő - részt ol - tá - rán.

2. vsz. →

2. vsz. = 82. sz. 2. vsz.

Nemes Pálné: Nagypénteken éneklük a szent sírnál.

Gombos, Laboda Jánosné Galambos Anna (73),

Pető Mihályné Szűcs Rozália (56),

Barna Mihályné Szobonya Anna (76) 1–2. vsz.

Görög Ferencné Szobonya Apollónia (80) 1. vsz.

Nemes Pálné Bacskó Rozália (29) 1. vsz.

Kiss L., 1969.

Kiss L., 1964.

Kiss L., 1940.

Görögné és Nemesné apróbb ritmikai és díszítésbeli eltérései nincsenek jelölve.

Nagypénteki variáns: 80, 82–85.

Dallamtípusáról lásd az 57. kereszttüti ének jegyzetét. **Hangzó: 023** (Labodáné, Petőné, Barnáné).

82. Nagypénteki ének

♩ = 80

1. Gyász-ba bo - rult Is - ten csil-lag - vá - ra,

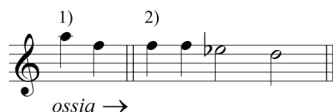
Függönyt vony-nak mennyek ab - la - ká - ra.

Még-halt, még-halt a szep-lőt - len Bá - rán

Vér - től á - zott szent kő-részt ol - tá - rán.

ossia →

2. Temetésre lejtött a mennyország,
Könnyben áznak az angyali orcák.
Könnytől áznak az angyali orcák.
Sír, zokog a fíjavesztett gerle,
Égig ér a Szűzanya keserve.

3. Élet Ura, meghaltál lelkünkre,
A sátánnak országa most dőlt le.
Szűzanyádnak fájdalmát tekintsed,
Add meg nekünk a mennyei kincset!

4. Öltözzön ma az öröm is gyászba,
Jaj, kínok közt nézek fel rád, gyász-fa!
Jáj, kínok közt néz fel rám a gyász-fa!
Ó, hajolj le szentséges terheddel,
Ó, *hajolj meg szentséges terheddel,*
Jézusomat éntőlem ne vedd el!
Mázátomat éntélem ne vedd el!

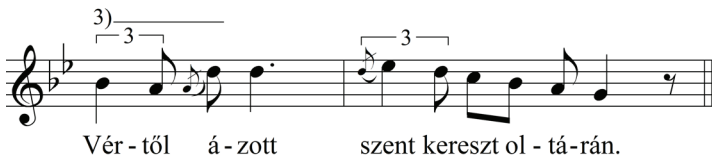
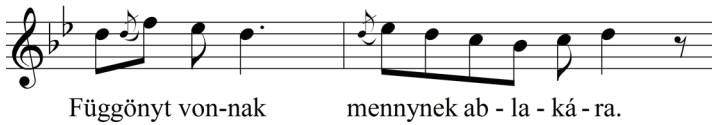
Horgos, Seregi Bálint (72) 1–2. vsz.
Feketető, Kéri István (60) 1–4. vsz.

Kiss L., 1969.
Kónya S., 2001.

Nagypénteki variáns: 80–81, 83–85.
Dallamtípusáról lásd az 57. keresztúti ének jegyzetét.

83. Nagypénteki ének

Parlando ♩ = cca 92

2. vsz. = 82. sz. 2. vsz.

3. – Édes fiam, drága nevelésem,
Búcsúzásom most tetőled veszem.
Messze száll a fíjavesztett gerle,
Égig ér a Szent Szűznek keserve.

4. Öltözzünk ma mindannyian gyászba,
Úr Jézusunk meghaló napjára!
Mert meghalt értünk a szelíd Bárán,
Meghalt értünk Jézus a keresztfán.

Gyarmat György: Nagypénteken.

Mohol, Gyarmat György (65) 1–2. vsz.

Szilágyi, Buják Jánosné Bényei Ágnes (67) 3–4. vsz.

Burány B., 1978.

Kiss L., 1969.

Nagypénteki variáns: 80–82, 84–85.

Dallamtípusáról lásd az 57. keresztféle ének jegyzetét.

84. Nagypénteki ének

♩ = cca 132

1) — () ()

1. Gyász-bá bo-rult Is - ten csil-lág - vā - rā,

2) — 3) — ()

Függönyt von-nák meny-nek āb - lá - kā - rā.

4) 3) — ()

Meg-hált, meg-hált a szep-lét - len Bā-rāny

5) ()

Vēr-től ā - zott szent ke-reszt ol - tā - rān.

1) 2) 3) 4) 5)

8. vsz. 4. 10-12. vsz. *ossia* 3. 7. vsz. *ossia* 1. vsz.

2. vsz. = 82. sz. 2. vsz.

3. – Édes fíjám, édes nevelésem,
Búcsúzásom most tetéled veszem.
Jáj, mikor két szívnek meg kell válni,
Keserűvé szok a méz is válni.

4. Ó, keresztfa szép, piros álmája,
Hú szerelmem drága oltoványá!
Nágy kint látott, meghált boldogságom,
Szíz tejemmel entezem [öntözöm] virágom.

5. Gyöngé tested tálpádiglán véres,
Áz én lelkem nágy gyötrelmet érez.
Mint tégedet a kegyetlen dārdá,
Áz én lelkem mélyét is ātjárja.

6. Bānāt ārja bekerített engem,
Feneketlen tenger nágy keservem.
Meghajolvān, mint ā szomorúfíz,
Sóhājtozik, óhājtozik ā Szíz.

7. Bús fejemet, ó jaj, kire hājtsám,
Jézusom, ki kenyeril [kőnyörül] meg rájtám?
Honfitārsid hóhérok levének,
Bár keblembé eltemethetnélek!

8. vsz. = 82. sz. 4. vsz. szövegvariánsokkal.

9. Leszakítják a vér-fa gyimilcsét,
Édesanyja kárjára helyezték.
Oly pánaszba olvád fel fájdalomá,
Á készikl megrepedne rájtá.
10. Nyílj meg, nyílj meg, ájkák szép rózsája,
Csókjáimnak édes hármátára!
Ó, ölelj meg, átlukasztott szent kéz,
Mely segítni volt engem mindig kész.
11. Májd a testet koporsóba zárják,
Ráfolyatva Mária köny-árját.
Szól zokogva az árany hárangja,
Mennyet-földet végigsírja hángja.
12. Sírba tették jaj közt a koporsót,
Máriának szíve sírt, szorongott.
Pánaszával a szent város betölt,
Megindulá sorsán az ég és föld.
13. Éles törből a Szent Szíz keblében
Mind a hét tér [tör] megújul szívében.
Gyötrelmében ott összeomlana,
Há nem fogná sírvá Szent Mágdolná.
14. Élet Urá, megháltál itt végre,
Á sātännak országa most dőlt le.
Szizányádnak fájdalmait tekintsd,
Ádd meg nekink szép mennyei kincsed!
- *
15. Ó, Mária, fájdalmas Szűzanya,
Majd leszakad szíved bánatában!
Jaj, mert meghalt egyetlen szülötted,
Nincsen, aki vigasztaljon téged.
16. – Ó, jaj, hogy nézzek a gyászkeresztre,
Mert Szent Fijam rejá van szegezve!
Meghasad a szívem bánatomban,
Nincs tovább örömem e világban.
17. Egy fijam volt, az is megöletett,
Keresztfára fel is feszítettet.
Nap és a hold gyászba borult érte,
Minden jó szív siránkozik érte.

Bácskertes, Dobó Orbánné Brúnyai Katalin (76) 1–14. vsz.
Buják Mihály (75), Gábor József (71) előénekes 15–17. vsz.
Törökkanizsa, Sós Mihályné Törköly Erzsébet (77) 1–2. vsz.

Bodor A., 1990.
Kiss L., 1969.
Bodor A., 1995.

Nagypénteki variáns: 80–83, 85.
Dallamtípusáról lásd az 57. kereszti ének jegyzetét.
Az 1–14. vsz. szövege: *Orgonahangok*, 576–578.

85. Nagypénteki ének

Poco rubato = 76

1. Gyászba bo-rult Is - ten csil - lag - vá - ra,

Függönyt vonynak mēnnynek ab - la - ká - ra.

2. vsz. = 82. sz. 2. vsz.

Sándoregyháza, nyolc asszony.

Kiss L., 1969.

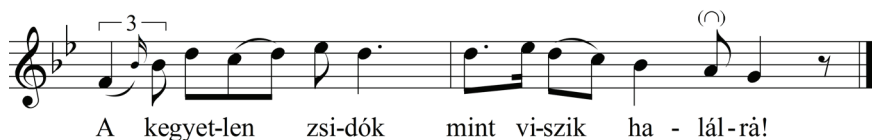
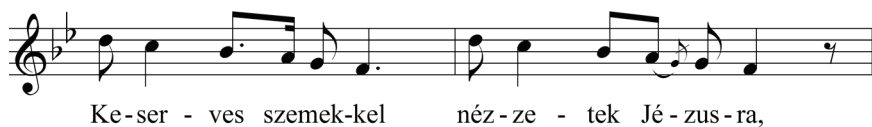
Az első dallamsor a *Mostan kinyílt egy szép rózsavirág* kezdetű énekből (197-I. bölcsőjárás) kontaminálódott.

Nagypénteki variáns: 80–84.

Dallamtípusáról lásd az 57. keresztúti ének jegyzetét. **Hangzó: 024** (1. vsz.).

86. Nagypénteki ének

Poco rubato ♩ = 152

2. Ezernyi ezren étet [ötet] most követik,
Szántálán hóhérok, jaj, miként kergetik!
Mint egy gonosztevőt, jaj, miként vezetik,
Kemény vasszegekkel halálra kísérik.
3. Senki sincs szánója ártatlán báránynak,
Nincs vigasztalója e világ urának.
Hányatt-homlok viszi keresztét magának,
Váltságul hogy tegye magát e világnak.
4. Jaj nékem, Júdásnak, Jézust elárultam,
Jaj, az ártatlan vért hamisan eladtam.
Mennynek s földnek urát, e világ bíráját
Harminc ezüstpénzért nagy kínokra húztam.
5. A Szentháromságnak egyikik fő tanácsát,
Teremtő Istennek szerelmes Szent Fiját
A zsidók kezébe, hóhérok körmébe
Csókokkal vezettem életem világát.
6. A szent angyaloknak hirdeti győzelmét,
Amellyel dicséri Istennek fölségét,
Próféták beszédét, bölcs jóvendölését.
Most már betöltötte minden rendelését.

Buják Mihály: Nagypénteken szoktuk énekelni.

Bácskertes, Gábor József (71) előénekes 1–3. vsz.

Kiss L., 1969.

Buják Mihály (75) előénekes 4–6. vsz.

Kiss L., 1969.

17. századi egyházi népének (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 220–221, II. 97), melyet
különféle böjti és halottas szövegekkel ismernek az egész magyar nyelvterületen.

Dallamtípusa: Típuskatalógus I/3.

87. Nagypénteki ének

♩ = cca 96

1) 3

1. Ke-ser - ves - sen si - rát - ja Mā - ri - ja fi - jāt,

1) 3 3

Mi-dén lāt - tā hā - lāl - rā meny-nyi mág - zā - tāt.

3 3

Csor-dul köny-nye Mā - ri - jā-nāk, szí - ve szá-kád Szíz - ā - nyā-nāk
Nin-csen he - lye bús szí - vé-nek, nyu - go-dāl-mā nincs lel-ké-nek

Nagy bā - nia - tā - bān.

Ne - héz kín - jā - bān.

2. 3. vsz.

2. Senki sincsen sorsossá nagy fājdalmānak,
Nincs segítő orvossá nehéz kīnjānak.
Szíz Mārijā elfāradott, egész teste elbāgyádott
Nagy bānātāban.
Piros színe elhervádott, āldott ānya ellānkādott
Ā nagy sīrāsbān.

3. Merre vāgytok, Mārijā jóākārói?
Merre vāgytok, bānātjā igaz szānói?
Bār jó szīvvel āpolnātok, gyenge kārjāt megfognātok,
Mert elfāradott.
Rózsāvízzel öntőznétek, bālsāmokkāl illetnétek,
Mert elbāgyádott.

Bácskertes, Gábor József (92) előénekes.

Bodor A., 1990.

Nagybőjti variāns: 70, 88, 99.

Dallamtípusáról lásd az 52. farsangi ének jegyzetét.

88. Nagypénteki ének

Parlando, rubato ♩ = cca 72

1. Sirt Jé - zus szent any - ja hul - lajt - vān bő köny - nye - ket,

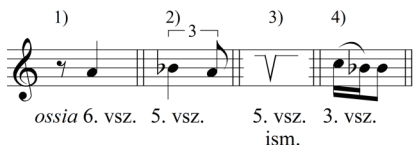
Szer - nyű volt fāj - dal - ma, szí - ve majd meg - re - pe - dett.

A keresztről hogy le - vet - ték, s kar - ja - i - ra rá - he - lyez - ték

Meghalt fi - ja szent tes-tét.

2. Édes, szép halottját szent fejétől talpájig,
Szíz keblét, szent árcát, kezejít és lábait
Végig-végig siratgatja, a vértől úgy mosogatja
Kennyének [könnyének] gyöngyharmátá.
3. Nem egyszer, ezerszer szent keblére öleli,
Százszor, százezerszer csókjaival illeti.
Fájdalmában, szerelmében összeomlott szíve-lelke,
Csókjában ázt rálehelte.
Csókjára rálehelte.
4. Hogy illén tiszteljék [illön tiszteljük] Jézus öt méltóságát,
Keblinkben viseljük a Szízanya térejét [tőreit].
Irgalmában gázdág Isten mint szenvedé télink [tőlünk] itten!
Szent malasztod segítsen!
5. Szíz szíved gyássa nagy. Kérink forró könnyedért,
Ajáld Szent Fijadnak, ki értink ontott annyi vért.
Ajáld Szent Fijadnak, ki értink ont annyi vért.
Térejidet [tőreidet] vedd szívedben, fájdalmidat zárd szívedben,
Térejidet rakd szívedben, fájdalmidat zárd lelkedben,
Ne hagyj el bús időben!
(Ism.) Fájdalminkat zárd kebledbe,
Ne hagyj el bús igyinkben [ügyünkben]!
6. Hála és dicséret legyen, Atya, teneked,
És az Örök Igének, kinhalált ki szenvedett!
Szentlélekkel egyetemben neked minden ajak zengjen
Itt a földön s ott menyben!

Bácskertes, Pető Györgyné Asztalos Erzsébet (77) 1, 3–4. vsz., 5. vsz. ism.
Koleszár Józsefné Siflik Rozália (77) 1–4. vsz, 5. vsz. ism. nélkül, 6. vsz.

Bodor A., 1990.

Nagybőjti variáns: 70, 87, 99.

Dallamtípusáról lásd az 52. farsangi ének jegyzetét.

89. Nagypénteki ének

Poco rubato ♩ = 156

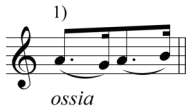
1. Ke-se - reg-jünk az e - gek - kel,
Zo - kog-junk köny - nyes szé-mek - kel,

Égy szív-vel és lé - lek - kel,

Égy szív-vel és lé - lők-kel!

2. Mēghalt az élet adója,
A bűnösök mēgváltója,
Világ szabadítója,
Világ szabadítója.	4. A nap fénye elborúla,
A föld félvén mēgmozdúla,
Midőn mēghalt Szent Ura,
Midőn mēghalt Szent Ura.
3. Ó, mit mívelt a szeretet,
Hogy nekünk nyerjēn életet:
Kērésztre feszítettett,
Kērésztre feszítettett.	5. Sír, keserēg, gyászol mindēn
Az egész nagy természetben
Ennyi szenvedésēkēn,
Ennyi szenvedésēkēn.

Gombos, Nemes Gáspárné Vincze Katalin (59),
Nemes Gáspár (63).

Kiss L., 1940.

A *Stabat Mater* német eredetű dallamának egyházi népének változata (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 112, II. 53). A háromsoros dallamot a magyar ízlés már a 17. században négysorossá alakította (*Cantus Catholici*). A szokásos *Álla a keserves anya* szöveget Gomboson másik nagypénteki szövegre cserélték.

Variáns: a következő nagypénteki ének.

Dallamtípusa: Típuskatalógus IV/228.

Szövege: *Orgonahangok*, 572–573.

90. Nagypénteki ének

♩ = cca 66

1. Ke-se-reg-jünk az e-gek - kel,

Zokogjunk köny - nyes sze - mek - kel,

Egy szív - vel és lé - lek - kel,

Egy szív - vel és lé - lők - kel!

2. vsz. = 89. sz. 2. vsz.

Gombos, Sótányi István (65) 1–2. vsz.

Görög Ferencné Szobonya Apollónia (77) 1. vsz.

Kiss L., 1969.

Kiss L., 1961.

Variáns: az előző nagypénteki ének, lásd annak jegyzetét.

91. *Mária-siralom*

♩ = cca 66

1. Má-ri-*ja* bú - *já*-ban i-gen si - rán-ko-zik

2) (u) 1) —

Ke-ser-ves-sen tő-le hogy Jé-zus bú-csú-zik.

3) (u) 3) —

Mint ár-va ger-li-ce, szí-vé-be bán-kó-dik.

4) 3) —

Szűz - a - nyá - nak, Má - ri - já - nak

3) (u) (u) 5)

Szent Fi-já - ért si - ral - ma kez-dő-dik.

1) 3) 2) 3) 4) 5)

ossia →

2. – Ne távozzál tőlem – bánatban így szóla –,
 Szerelmes szülöttem, ne menj hosszú útra!
 Térj meg, vidámits meg, ne hagyj árvaságra!
 Jajt kiáltok, gyászt hordozok,
 Aranyszálam, éretted meghalok.
Virágszálam, éretted meghalok.

Bácskertes, Buják Mihály (75) előénekes.
 Silling Mihályné Bazsantik Erzsébet (65).

Kiss L., 1969.
 Németh I., Juhász Gy., 2013.

Buják Mihály 2. versszaka helyszíni szöveglejegyzés, dallamáról nem készült felvétel.
 Variáns: az 54. hamvázószerdai ének, lásd annak jegyzetét. **Hangzó: 025** (1. vsz. Buják).

92. Mária-siralom

Parlando, rubato ♩ = cca 100

1) —

1. Ó, én gyászba bo-rult, sző-rön-csét-len a-nya,

Ki-nek a hē-gyēs tör szi-vét á - tal-jár-ja,

Jaj, mert Szent Fi-ja-mat a kēřesztfán lá - tom.

Meg-ö-lel-ném, jaj de le-vēn-ni nem tu-dom!

1) 2) 3a) 3b) 4) 5)

3. vsz. 2. vsz. 2. 3. 5. vsz. 4. vsz. 5. vsz. 4. vsz.

2. Reszketnek tagjaim, mindjárt lēroskadok,
 Ártatlan bárányom, értesd mēghalok.
 Ó, drága keresztfa, hajolj lēja földre,
 Szerelmes magzatom add vissza ölembé!

3. Ó, mert a szivemnek ketté kell repedni,
 Hogyha mēg nem tudlak, Szent Fijam, ölelni!
 Szállj lē a keresztről Szűzanyád ölébe,
 Had rakjam csókjaim drága sebejdre!

4. Sijessetek ide, ó, bünös emberek,
 A szent keresztfára sírva tekintsetek!
 Nézzéték, Szent Fijam karjait kitárja,
 Ha megtérték, ölelésre nyújtja.

5. Árvák és özvegyek kēgyes szószólója,
 Szólj értünk Jézusnál, fájdalmas Szűzanya!
 Anyaji karoddal ölelj át bennünket,
 Amint mēgölelted drága szülöttedet.

Általában nagybűjtbe, igen, fájdalmas Szűz Mária napján.

Gombos, Barna Mihályné Szobonya Anna (68).

Kiss L., 1961.

Variáns: a 79. nagypénteki ének, lásd annak jegyzetét.

Szövege: *Orgonahangok*, 737–738. Az 1–2. versszak szövege más dallammal: 99. 13–14. vsz.

Hangzó: 026.

93. Mária-siralom

Parlando, rubato ♩ = cca 80

1. Nyu-god-jál már, vi - rá-gom, Ki vol - tál vi-gas-sá-gom!
Gyász-ba bo-rult csil-la-gom,

Ár-ván maradt é-des-a-nyád, Jaj, jaj, kedves mag-za-tom!
A - ki gondot vi-selt re-jád,

2. Ki leszen már gyámolom,
Ki lesz megvigasztalóm,
Jézus, fényes csillagom?
Benned bízott az én lelkem,
Te voltál minden örömem,
Jaj, jaj, kedves magzatom!

Bácskertes, Dienes Pál (67) előénekes.

Bodor A., Németh I.,
Csizmadia A., Silling I., 2000.

18. századi egyházi ének népies szöveggel. *Bozóki énekeskönyvében* (1797) jelent meg. Nyolc változatát gyűjtötték a Kárpát-medencében. Dienes Pál hajlékony ritmikával és itt-ott rövid diszítőhangokkal énekelté úgy, hogy főhangjai megegyeznek az újabb énekeskönyvekben *A keresztfához megyek* szöveggel rögzített dallamalakokkal (*Hozsanna*, 63, *Éneklő Egyház*, 91).

Dallamtípusa: Típuskatalógus IV/223.

Szövegét vö. *Orgonahangok*, 578.

94. Mária-siralom

♩ = cca 112

1. – Ó, e - gek, sír - ja-tok, kő-szik-lák nyíl-ja-tok,

Si-ral-mim lás-sá-tok, kín - ja-im szán-já-tok

Nékem, Má-ri - já-nak, Mint sze-gény ár-vá-nak.
 szo-mo-rú a - nyá-nak,

2. – Mit sírsz, édesanyám, oly sűrű könnyekkel,
 Miért sóhajtozol felemelt kezekkel?
 Szívem megsértette, mellem általverte
Szívem megsértette, mélyen általverte
 Siralmidnak töre.

3. – Ó, szerelmes fiam, nagy az, mijért sírok,
 – Ó, szeretett fiam, nagy, mijért jajgatok,
 Keserűségetől szívemben ájulok,
 Mivelhogy örömem te voltál mindenem,
 Most elmaradsz tőlem.
S most elszakadsz tőlem.

Jézus búcsúszása anyjától.

Bácskertes, Buják Mihály (75) előénekes.

Kiss L., 1969.

17. századi, szaffikus formájú, a Dunántúlon, a Felföldön és az Alföldön elterjedt népének (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 156, II. 74). Másik gyakori szövege is a nagybőjthöz kapcsolódik: *Bágyad gyötrelmében mártírok asszonya (Hozsanna, 67.A)*.

Dallamtípusa: MTA népzenei gyűjtemény 12.037.0/1–2. A szövegvariánsok a 99.-re vonatkoznak. Fenti szövege: *Orgonahangok*, 580.

95. Mária-siralom

$\text{♩} = 110$

1. Ó, jaj né-kem, Má - ri - á - nak,

Jaj, ke-ser-ves egy a - nyá-nak!

Jaj, mely nagy bá - nat-ban va-gyok,

Mert már tu-dom, ár - va va-gyok.

2. Rárohantak Szent Fiamra,
A farkasok bárányomra.
Jaj, már tudom, hogy megölték,
Keresztre fölfeszítették.	7. Szent lelketet már kiadtad,
Véredet mind kifolyattad.
Én lelkemet árván hagytad,
De mennyeket megnyitottad.
3. Odavan már reménységem,
Kiben bízott az én lelkem.
Jaj, hát most már hova menjek,
Vigasztalást, jaj, hol vegyek?	8. Testedet bár levehetném,
Karjaimmal ölelhetném!
Jaj de magas a keresztfá,
El nem érlek, fiam, rajta!
4. Szánjatok meg, jó barátim,
Kik tudjátok árvaságim,
Jaj, mert megszakad a szívem,
Haldoklik már szép szülöttem.	9. Vajon van-e, ki levenne
És ölembe helyeztetne?
Ó, jaj, szerelmes magzatom,
Jaj de sok sebeid látom!
5. Zászló, látom, hogy már lobog,
A zsidóság örül, dobog.
Jaj, fogjatok, mert meghalok,
Lábaimon nem állhatok.	10. Által van oldalad verve,
Egy dárdával sebesítve.
Én szívem is hegyes törrel,
Rakva van keserűséggel.
6. Édes fiam, jaj, mit szóljak?
Jaj de nagy kínokban látlak!
Szép szemeid felfordultak,
Szent tetemid elsárgultak.	11. Nagyfájdalmú Szűz Mária,
Bűnösöknek szószólója,
Esedezz értem Jézusnál
Most és halálom óráján!

Szaján, Palatinus Péterné Fekete Katalin (82).

Kónya S., 2002.

17. századi Mária-antifona népének változata (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 134–135, II. 65). Széles körben elterjedt, legtöbbször *Mennyországnak királynéja* szöveggel, de pünkösdi dala is lehet a Dunántúlon.

Variáns: a 179-X. szentsalárd-járás éneke.

Dallamtípusa: Típuskatalógus III/10.

96. Mária-siralom

Poco rubato ♩ = cca 138

1)

1. Sír-val kér-di Szűz Má-ri - ja:

2. Kérdi szívrepesztő jajjal,
(Ism.) Égig érő fájdalommal:
Édēs Jézusom,
Ó, hol találjalak most fēl,
Hol vagy, édēs Jézusom?

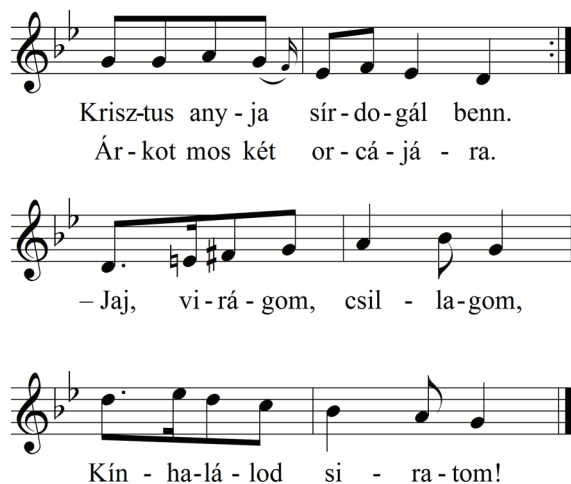
3. Mi jjs kérdjük keserēgve:
Hol vagy, Jézusom,
Lelkünk égi vőlegénye,
Drága szép gyöngyvirágom?

4. Tē vagy a világ reménye,
(Ism.) Veled mēgyünk, ó, vezess be,
Édēs Jézusom,
A mēnnyeji dicsőségbe!
Ott vagy, édēs Jézusom.

Kiss L., 1968.

97. *Mária-siralom*

116

Krisz-tus any - ja sír - do - gál benn.
 Ár - kot mos két or - cá - já - ra.

- Jaj, vi - rá - gom, csil - la - gom,

Kín - ha - lá - lod si - ra - tom!

Nagypénték este, mikor Krisztust temetik.

Gombos, Nemes Gáspár (64).

Kiss L., 1940.

17. századi dallam (Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979, I. 184, II. 84), melynek záróhang alatti plagális mozgása idegen a magyar népi ízlés számára. Bizonyára ezért ereszkedő dallamvonalúvá átalakítva is szokták énekelni Gomboson (98). Összesen nyolc változatát gyűjtötték, főként Mária-siralom szövegekkel.

Variáns: a 98. Mária-siralom és 240-VII. betlehemes távolabbról.

Dallamtípusa: Típuskatalógus IV/521.

98. Mária-siralom

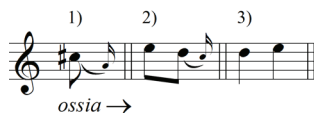
Parlando, rubato ♩ = cca 66
 1)

Si - ra - lom - ház Je - ru - zsá - lem,
 A bá - nat - víz szen - telt ár - ja

Is - ten any - ja sír - do - gál benn.
 Ár - kot mos két ar - cá - já - ra.

- Jaj, vi - rá - gom, csil - la - gom,

Nagypéntek esti ének, mikor Krisztust temetik.

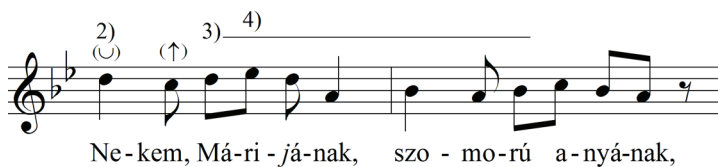
Gombos, Sótányi István (65),
Nemes Gáspárné Vincze Katalin (60).

Kiss L., 1969, 1940.

Az előző dallam átalakított, a záróhang alatti hangokat elkerülő (autentikus) változata, lásd annak jegyzetét.

99. Mária-siralom

Poco parlando ♩ = cca 138

2–3. vsz. = 94. sz. 2–3. vsz. szövegvariánsokkal.

4. – Ne sírj, édesanyám, bár ha elhagylak is,
De nagy gondom lesz rád mindenkoron úgyis.
Szívemben hordozlak, kedvemben tartalak
És megvigasztallak.

5. – Ámbár fenntartasz is, Jézusom, szívedben,
De mégis mit tőgyek keserűségemben,
Mivelhogy láthatlak, velem nem tarthatlak,
Töllem elszakasztnak.

6. – Atyám akaratját be kell teljesítnem,
Amit reám bízott, azt végbe kell vinnem,
Ámbár sérelmesen, igen keservesen
Essék ez szívedben.

7. – Én, nyomorult bűnös, Ádám, mi szót hallék,
Hogy arra szívémben én úgy megindulék!
Kinek kell vétkemért, egy engedtetlenért(!)
Fizetni súlyos bért.

8. – Énnekem, Jézusnak, nem kéntelenségből,
Hanem hozzád való, nagy kegyességéből,
Mert igen szeretlek, haláltól féltelek,
S attól most megmentlek.

9. – Óh, mely csoda dolog, én bűnös, vétettem,
Mégis Jézus kíván szenvedni helyettem.
Ezt egek, lássátok, nap, hold, csodáljátok
S Jézust imádjátok!

10. Ádámnak vétkében mindnyájan részt vettünk,
A kik testiképpen őtölle születünk.
Így hát a keresztet értünk is viselted,
Ó, égi szeretet.

11. Ó, kegyes megváltónk, szent véred hullássa
Legyen a mi bűnös lelkünk újulássa!
Add, hogy megtérjenek, kik szent keresztednek
Híveivé lettek!

12. Foglald el szívünket szent szeretetteddel,
Éleszd lelkejinket drága, szent véreddel!
Rejts el sebejűdben, tarts még kegyelmedben,
És üdvözíts, ammen!

13–14. vsz. = 92. sz. 1–2. vsz.

Udvarszállás, id. Virág József (69), ifj. Virág József (40) 1–12. vsz.
Bácskertes, Dienes Pál (67) előénekes 13–14. vsz.

Jáki S. T., 1988.
Bodor A., Németh I.,
Csizmadia A., Silling I., 2000.

Virág József és fia versszakonként felváltva énekelt. Elmondásuk szerint Mária részét asszonyok szokták énekelni, Jézusét férfi, a 10. versszaktól pedig mindnyájan.

Nagybőjti variáns: 70, 87–88.

Dallamtípusáról lásd az 52. farsangi ének jegyzetét.

Az 1–12. vsz. szövege: *Orgonahangok*, 580–584. Az 1–3. vsz. szövege más dallammal: 94.

Hangzó: 028 (1–6. vsz. id. és ifj. Virág).